

спрямованої на оптимізацію мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку в сучасних умовах освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М. Компетентнісний підхід до мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. *Педагогічна і психологічна науки в Україні*. Т. 2 : Дидактика, методика, інформаційні технології. Київ : Педагогічна думка, 2007. С. 155-170.

2. Використання інноваційних технологій задля розвитку мовлення дітей дошкільного віку. / Мишолов Н.В, Мишолов Ю.В., Кучерява Л.М. та ін. *Лінгводидактичні студії*, 2022. С. 30-39. URL : <http://surl.li/noana> (дата звернення: 09.09.2025).

3. Козар К. А., Маркусь Ю.М., Чекан О.І. Теоретичні засади формування комунікативної активності у дітей молодшого дошкільного віку засобами інноваційних технологій. *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених* / гол. ред. В.В. Гоблик. Мукачєво, 2021. Випуск 1(7). С. 47-51.

4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи [бібліотека з освітньої політики] / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина та ін. ; за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : КІС, 2004. 112 с.

*Гначучина Тетяна,
студентка 4 курсу спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Лілія Мельничук,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЕЛЕМЕНТІВ МАТЕМАТИКИ ЗА СИСТЕМОЮ М. МОНТЕССОРІ В УМОВАХ ЗДО

Актуальність досліджень проблеми математичного розвитку дітей дошкільного віку зумовлена посиленням значення математики в різних галузях науки, економіки й виробництва. Водночас ця дисципліна викликає найбільші труднощі у дітей, що значною мірою пояснюється невідповідністю чинного методичного

супроводу математичної підготовки на різних рівнях освіти, починаючи з дошкільного, запитам суспільства й виробництва. Відсутність співпраці, зворотного зв'язку у взаємодії з дитиною, слабка опора на раціональні механізми сприйняття й переробки інформації в одноманітних математичних іграх і завданнях, недостатнє застосування сучасних засобів, інформаційних технологій і активних методів навчання дітей – усе це спричинює недостатній рівень розвитку здібностей до узагальнення, систематизації, аналізу, синтезу, класифікації, серіації тощо.

Питання адаптації та застосування педагогічної системи Марії Монтесорі в умовах української дошкільної освіти знайшли відображення в дослідженнях А. Андрушко, В. Горюнова, З. Борисової, Н. Прибильської, Б. Жебровського, Т. Мостової та інших науковців. Особливості впровадження методики Монтесорі в українських дошкільних закладах були детально проаналізовані І. Дичківською та Т. Поніманською у спільній праці «М. Монтесорі: теорія і технологія». Практичні аспекти використання цієї системи з метою підвищення ефективності математичної освіти дітей висвітлені у методичному посібнику Д. Сорокової «Математика за методом Марії Монтесорі в дитячому садку та школі» [3, с. 57].

Дидактичні особливості навчання дітей дошкільного віку елементів математики за системою Марії Монтесорі в умовах закладу дошкільної освіти (ЗДО) ґрунтуються на принципах природовідповідності, індивідуалізації, самостійності та активного сенсорного пізнання. Методика Монтесорі передбачає створення спеціально підготовленого освітнього середовища, яке забезпечує дитині можливість самостійного вибору математичних матеріалів, темпу засвоєння знань та способу виконання завдань. Такий підхід сприяє розвитку внутрішньої мотивації, концентрації уваги, логічного мислення та здатності до самоконтролю.

Згідно з методикою Монтесорі, навчання математики має здійснюватися поетапно: спочатку дитина ознайомлюється з поняттям кількості, а потім – через наочні приклади – з числовим вираженням цієї кількості. Після засвоєння базових понять поступово вводяться нові математичні знання, формуються логічні зв'язки та розвивається мислення.

У контексті методики М. Монтесорі особливе значення надається предметно-практичній діяльності, яка створює наочну основу для формування математичних понять і забезпечує умови для застосування математичних знань у процесі розв'язання практичних завдань. Заняття з математики сприяють формуванню наукового світогляду, розвитку пізнавальних здібностей та підготовці дітей до майбутньої трудової діяльності. Дидактичні матеріали, розроблені Монтесорі, не розглядаються як навчальне обладнання в традиційному розумінні, оскільки їх головна мета полягає не у формальному засвоєнні знань, а у сприянні саморозвитку та духовному становленню дитини. Сенсорні матеріали, що використовуються в освітньому процесі, опосередковано готують дитину до сприймання математичних понять, забезпечуючи природне засвоєння сенсорного і моторного досвіду, який є основою для розвитку математичних здібностей.

Математичні матеріали Монтесорі побудовані таким чином, щоб забезпечити наочне розуміння зв'язку між арифметикою та геометрією, що сприяє цілісному сприйняттю математичної науки. М. Монтесорі розглядала математичну освіту як єдину систему, яка дозволяє дитині за допомогою математичного мислення пізнавати навколишній світ, природу та культуру. Розвиток елементарних математичних уявлень здійснюється переважно на фронтальних заняттях, що дозволяє забезпечити доступність навчального матеріалу для дітей та сприяти їхньому гармонійному розвитку [1, с. 59].

У системі Монтесорі математичне навчання реалізується через використання унікальних дидактичних засобів, які мають чітку структуру, естетичне оформлення та відповідають віковим і психофізіологічним особливостям дітей. Матеріали для вивчення кількісних відношень, геометричних форм, просторових орієнтацій, величин і чисел побудовані за принципом «від конкретного до абстрактного», що дозволяє дитині поступово переходити від сенсорного досвіду до логічного узагальнення. Наприклад, через маніпуляції з червоними і синіми стрижнями, числовими планшетами, перлінками та іншими матеріалами діти засвоюють поняття кількості, порядку, складу числа, арифметичних дій.

Застосування таких дидактичних засобів сприяє формуванню в дітей здатності до самостійного мислення, розвитку математичної інтуїції та навичок класифікації, порівняння, серіації. Важливою особливістю Монтесорі-матеріалів є їхня здатність забезпечувати самоконтроль і самокорекцію, що дозволяє дитині самостійно виявляти помилки та виправляти їх без зовнішнього втручання, формуючи тим самим навички рефлексії та відповідальності за власні дії [2, с. 50].

Поступове ускладнення навчального матеріалу, його логічна послідовність та можливість багаторазового повторення забезпечують глибоке засвоєння математичних понять і сприяють розвитку довготривалої пам'яті. Водночас емоційна привабливість матеріалів, їхня естетика та можливість вільного вибору діяльності стимулюють внутрішню мотивацію до навчання, що є особливо важливим у роботі з дітьми дошкільного віку. Таким чином, система Монтесорі створює умови для природного, гармонійного та індивідуалізованого оволодіння математичними знаннями, що відповідає сучасним вимогам до організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Особливістю дидактичного процесу є також відсутність прямого інструктування з боку педагога. Вихователь виступає як спостерігач і фасилітатор, який лише демонструє спосіб використання матеріалу, після чого дитина самостійно працює з ним, повторює, експериментує та відкриває математичні закономірності. Такий підхід забезпечує розвиток самостійності, відповідальності та впевненості у власних силах. Крім того, навчання математики інтегрується з іншими видами діяльності – мовленнєвою, сенсорною, практичною – що сприяє формуванню цілісного уявлення про навколишній світ і забезпечує міжпредметні зв'язки [2, с. 51].

Отже, умови ЗДО дозволяють ефективно реалізовувати дидактичні принципи Монтесорі-педагогіки за умови відповідної підготовки педагогів, наявності сертифікованих матеріалів та організації середовища, яке відповідає потребам і можливостям дітей. Такий підхід не лише забезпечує якісне засвоєння елементів математики, а й сприяє гармонійному розвитку особистості,

формуванню інтелектуальних, емоційних і соціальних компетентностей, що є важливими передумовами успішного навчання в подальшому.

Список використаних джерел

1. Брежнева О. Г. Математичний розвиток дошкільників: теорія і технологія. Монографія. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 481 с.

2. Мороз І. О. Впровадження елементів Монтессорі-педагогіки в практику навчання дошкільників. *Дошкільна освіта*. 2021. № 5. С. 47–51.

3. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ : Академвидав, 2004. 456 с. (Серія «Альма-матер».)

*Грицюк Марія,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Лілія Мельничук,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янука»*

ЗНАЧЕННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема розвитку логічного мислення особистості є однією з центральних в психології і педагогіці, оскільки прогрес суспільства – це шлях постійного інтелектуального пошуку, долання стереотипів і вироблення нових, нестандартних, часто несподіваних ідей, креативних підходів і шляхів до їх втілення [1].

Одним із засобів розвитку логічного мислення дітей дошкільного віку є дидактична гра [2].

Дидактична гра являє собою багатопланове складне педагогічне явище: вона є і ігровим методом навчання дітей дошкільного віку, і формою навчання, і самостійною ігровою діяльністю, і засобом всебічного розвитку особистості дитини.